

Hamsunselskap stiftes

6.11.11
5/2 55

Knut Hamsun - geniet som ble for stort for Norge - får endelig sitt eget selskap. Sønnen Tore Hamsun, sammen med en rekke andre kulturpersonligheter og kulturinstitusjoner, inviterer geniets store beundrere til medlemsskap.

AV OLAV RUNE EKELAND

Flere av verdens største forfattere holdt ham - og holder ham - for å være større enn seg. Han er solgt i millioner av eksemplarer verden over.

Rettsfarse

Men i Norge finnes ikke så meget som en liten veistubb oppkalt etter ham. Han var nazist, ble det påstått. Mange betviler det. Han var tyskvennlig på et tidspunkt av historien da det var kriminelt å være det. Men ikke av den grunn ideologisk nazist. Like fullt ble han et offer for en av de mest farseaktige rettsaker i Norge, ble arrestert og innesperret på psykiatrisk sykehus uten fengslingskjennelse, ble dømt til å betale hele sin formue som erstatning for krigsforbrytelser han aldri ble tiltalt og dømt for. Og menneskekjenneren Hamsun som kjente menneskesjelenes avskyninger bedre enn de fleste, ble gjenstand for en fordømmende sjelegranskning av sjeledoktoren Gabriel Langfeldt. Langfeldts rapport, som konkluderte med at geniet led av varig svekkede sjelsevner, «låter som en Stradivarius i hendene på en ape», skriver Thorkild Hansen i «Prosessen mot Hamsun» som vakte furor da den ble utgitt for ti år siden.

Ny Hamsunbiografi

Nylig kom engelskmannen Robert Fergusson med en omfangsrik Hamsunbiografi som trolig vil bli stående som et standardverk for år fremover. Men ennå har ingen nordmann verdiget vårt - ved siden av Ibsen - største litterære geni med en biografi, og det er ironi over all ironi at en engelskmann har skrevet en standardbiografi over anglofoben Hamsun.

Lokalt initiativ

Men enda merkeligere er det at det enda ikke finnes et Hamsuninstitutt, akademi, eller selskap som kan fremme Hamsuninteressen og kanalisere litteraturen og forskningsmaterialet som foreligger. Det er dette som nå skal realiseres - 35 år etter hans død og 40 år etter at det ble satt punktum for rettsforfølgelsen mot ham. Initiativet til stiftelsen av Hamsunselskapet kommer ikke fra det litterære og intellektuelle miljø, men fra Hamsuns egne bygdebarn i Hamarøy. Men idéen om stiftelsen av et Hamsunselskap vant fortjenesteklang i Gyldendal forlag, Hamsuns forlag gjennom alle år og hvor han også var hovedaksjonær. Selskapet skal formelt stiftes i forbindelse med Hamsundagene i Hamarøy 10. - 14. august i år. Ved si-

den av Tore Hamsun finner vi blant innbyderne navn som Arild Haaland, Yngvar Ustvedt, Andreas Skartveit, Herbjørg Wassmo, Kjetil Bang-Hansen og Per Bronken.

Rehabilitering

Når dette selskapet nå skal stiftes, er det egentlig sensasjonelt. Det er et uttrykk for at tiden nå er moden for en full rehabilitering av geniet. Denne prosessen begynte allerede i 1982 da Hamsundagene i Hamarøy ble arrangert for første gang. Arrangementet har gått av stabelen annethvert år siden, har økt i omfang og omsider påkalt betydelig internasjonal interesse.

Kolbjørn Holmøy, som er en av de lokale kruntapper i Hamsundagene i Hamarøy, forteller til Morgenbladet at man nå vil satse for fullt på å fremme Hamsuninteressen både nasjonalt og internasjonalt. Og det vil de trolig greie. Hamsun har fortsatt millioner av beundrere i det skjulte verden over og hans litteratur selger fortsatt. Filminnspillingen av «Landstrykere» som nå foregår i Hamarøy, er også et uttrykk for at det er solid grobunn for økende Hamsuninteresse.

Men Holmøy forteller at da man i 1982 henvendte seg til Postverket i forsøk på å få utgitt frimerker med Hamsunmotivet, svarte Postverket tvert nei uten ytterligere begrunnelse.

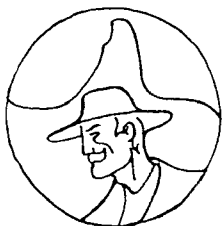
Helt frem til våre dager har det altså ikke vært helt stuerent å befatte seg for meget med Hamsun.

Også lokalt har Holmøy merket dette. Bygdefolket har frem til de siste årene forholdt seg relativt likegyldig til at en av verdens største diktere var en av bygdens egne barn. I forbindelse med 100-årsjubileet for Hamsuns fødsel i 1959 mottok bygden en Hamsunbyste i gave av en gresk kunstner, som man pliktskyldigst satte opp.

Men nå er stemningen annerledes. Hamsunselskapet har fått tilsagn på overtagelse av Hamsuns bolig i Hamarøy, Skogheim. Fylket har også stilt seg villig bak prosjektet, og planen er å innrede et forskningsentrum underlagt Universitetet i Tromsø hvor man via data kan spore frem alt som er skrevet om og av Hamsun.

For Hamsunselskapet blir det også viktig å arbeide for at rehabiliteringen av Hamsun får konkrete og synlige uttrykk. - Hamsun må få sin statue i hovedstaden på linje med Ibsen, Bjørnson og Wergeland. Det er ikke for tidlig. Den norske stat har en stor gjeld å tilbakebetale til familien Hamsun.

I forbindelse med at det nylig var førti år siden rettsprosessen mot Hamsun ble avsluttet, vil Morgenbladet i Ukemagasinet førstkommande søndag bringe en artikkel om Høyesterettsdommen mot dikteren.

Hamsun-Selskapet